

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Malé a střední podniky - úskalí v jejich posuzování

Veřejná podpora je primárně regulována na komunitární úrovni, přičemž základem je úprava čl. 107 Smlouvy o fungování Evropské unie. V rámci detailní úpravy pravidel veřejné podpory je pak výrazně zohledněna motivace zachovat a zvýšit konkurenceschopnost malých a středních podniků (dále jen „SME“), které bývají vnímány jako hybná síla národní ekonomiky, zdroj pracovních míst a prostředí podněcující inovace. Z tohoto důvodu je míra intenzity veřejné podpory zpravidla odvislá od velikosti podniku, přičemž ta s vyšší mírou intenzity je vyhrazena pro SME. Správné nastavení a uplatňování pravidel určení statutu podniku je zásadní pro zajištění, že podpora je cílena na správné subjekty.

Základní kritéria pro rozlišení velikosti podniku za účelem zjištění přípustné míry podpory stanoví čl. 2 přílohy I Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 SFEU prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem ve znění nařízení Komise (EU) č. 2017/1084 ze dne 14. června 2017 (dále jen „**GBER**“). Podle těchto kritérií příjemce podpory získá statut SME, pokud počet jeho zaměstnanců a výše jeho ročního obrátu nebo bilanční sumy roční rozvahy nedosáhnou příslušných prahových hodnot. Je-li příjemce podpory tzv. nezávislým podnikem jsou pro posouzení jeho statutu rozhodné údaje vlastní pouze tomuto podniku. V návaznosti na míru případného propojení příjemce s dalšími podniky pak identifikujeme podniky partnerské a propojené; v takovém případě je statut příjemce určen rovněž s využitím údajů takto provázaných podniků agregovaných za využití pravidel stanovených v příloze I GBER. Z judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále jen „**SDEU**“) pak lze dovodit, že definice SME musí být vykládána striktně tak, aby benefit vyšší intenzity podpory požívaly pouze podniky, které na trhu čelí obtížím a rizikům typickým pro SME.

Vzhledem k dynamice tržního prostředí může docházet k tomu (a v praxi rovněž dochází), že příjemce v průběhu času obousměrně opakovaně překročí limity pro určení SME. Vzhledem k tomu, že rovněž tento dílčí aspekt při určování velikosti podniku skrývá určitá úskalí, bude dále v textu tento neuralgický bod podrobněji rozebrán.

Základní časový test uplatnitelný při překročení limitů pro určení SME je obsažen v čl. 4 odst. 2 přílohy I GBER, který zní „*V případech, kdy podnik ke dni účetní závěrky zjistí, že jsou za dané roční období překročeny v jednom či druhém směru prahy pro počet pracovníků nebo finanční prahy uvedené v článku 2, nepovede tato skutečnost ke ztrátě či získání postavení středního nebo malého podniku či mikropodniku, jestliže tyto prahy nejsou překročeny po dobu dvou po sobě jdoucích účetních období.*“

Praxe při aplikaci tohoto pravidla dlouhodobě rozlišovala mezi tzv.

- změnou endogenní – postupná změna hospodářské situace (v jejím důsledku došlo k překročení limitu SME) nastala v důsledku vnitřních změn ovlivňujících celkový výkon, konkurenceschopnost a dlouhodobou udržitelnost podniku a
- změnou exogenní – okamžitá změna mající za následek splnění či nesplnění limitu SME v důsledku typicky přeměny obchodní společnosti, převodem podílu ve společnosti apod.

Dle zavedené praxe pak platilo, že dvouletý test stálosti překročení limitů SME dle čl. 4 odst. 2 přílohy I GBER se uplatnil jen u endogenních změn[1]. V případě změn exogenních pak ke změně statusu příjemce docházelo okamžitě. Byť takový výklad nemá výslovnou oporu v textaci příslušné normy (ta mezi takovými změnami nerozlišuje), je logický a sleduje legitimní zájem, neboť v případě např. překročení limitů z důvodu zfúzování malého podniku do většího koncernu je na místě příjemce považovat za velký podnik okamžitě, a nikoliv až po dvou letech[2]. Správnost dané praxe utvrzuje rovněž *Uživatelská příručka k definici malých a středních podniků zpracovaná Evropskou komisí*[3] (dále jen „**Příručka**“), která na str. 14 uvádí, že se časový test dvou let podle čl. 4 odst. 2 přílohy I GBER „nepoužije v případě podniků, které příslušné prahové hodnoty pro MSP překročily kvůli změně vlastnictví, fúzi nebo akvizici, což se obvykle nepovažuje za dočasnou situaci ani se nejedná o následek nestálosti trhů. Podniky, u nichž došlo ke změně vlastnictví, je nutno posoudit na základě vlastnické struktury v době uskutečnění transakce, nikoli v době uzavření účtů za poslední období. Ke ztrátě statusu MSP proto může dojít okamžitě.“. Pokud tedy příjemce splnil podmínky, aby jej bylo možné považovat za SME v důsledku exogenní změny (např. v důsledku změny vlastnické struktury se vyváže z koncernové struktury), pak jej za SME bylo možné považovat k okamžiku účinnosti takové změny

*Tuto praxi však významně narušil rozsudek Tribunálu ze dne 9. 9. 2020 ve věci T-745/17, Kerkosand spol. s r. o. proti Komisi (dále jen „**rozsudek Kerkosand**“). Z rozsudku Kerkosand mimo jiné vyplývá, že dosavadní neuplatňování dvouletého časového kritéria na tzv. exogenní změny není v souladu s rozhodnou úpravou GBER. Podle Tribunálu je rovněž v případě těchto změn na místě, aby byla změna u příjemce podmíněna zachováním statusu quo po dobu dvou po sobě jdoucích účetních období. V této souvislosti Tribunál uvedl, že Příručka nepředstavuje právně závazný text (nemá žádný právní účinek), který by se mohl odchýlit od závazného pravidla uvedeného v GBER nebo omezit jeho dosah.*

Vzhledem k tomu, že strany sporu nevyužily možnosti odvolání k SDEU, je rozsudek Kerkosand v právní moci a dotační praxe by měla jeho závěry reflektovat. Uvedené znamená, že ve výše popsaném případě, kdy podnik splní kritéria SME v důsledku změny vlastnické struktury (vyváže se tak v koncernové struktury), měl by být za SME správně považován až v případě, že rozhodné ukazatele nebudou překročeny po dobu dvou po sobě jdoucích účetních období. Uvedený závěr tak může mít teoreticky vliv na přípustnost již poskytnutých podpory, kdy bylo postavení SME příjemcům příznáno v rozporu s čl. 4 odst. přílohy I GBER (v případě exogenní změny).

Nelze říci, že by dotační praxe na rozsudek Kerkosand nezareagovala, nicméně dle mého názoru se tak stalo ne zcela důsledně, resp. jeho závěry nebyly beze zbytku správně interpretovány. V této souvislosti lze namátkou odkázat např. na Příručku k použití definice malých a středních podniků v OP TAK ze dne 23. 11. 2022[4]. Daný dokument se u exogenní změny, která má za následek získání statusu SME správně dovolává rozsudku Kerkosand; tj. z pohledu intenzity podpory příznivější status bude přiznán až po dvou po sobě jdoucích uzavřených účetních obdobích, ve kterých vykazuje hodnoty SME. Současně však u exogenních změn, jež s sebou naopak nesou ztrátu statusu SME, uplatňuje přístup opačný, kdy na podnik příjemce nemá být jako na SME pohlíženo již okamžikem změny (bez uplatnění dvouletého přechodného období). Byť má být definice SME musí být vykládána striktně, mám za to, že tento přístup je (stejně jako praxe odmítnutá Tribunálem) v rozporu s GBER a dané rozlišování nemá v oporu ani v rozsudku Kerkosand. Bude nepochybně zajímavé sledovat další vývoj v této oblasti.

Mgr. Martin Látal,
advokát

VEDEME SVĚTEM PRÁVA

MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

Praha | Brno | Ostrava

Tel.: +420 222 866 555

Fax: +420 222 866 546

e-mail: info@mt-legal.com

[1] Příjemce nabyl či pozbyl status SME až v případě, že status quo trval po dobu dvou let (resp. 2 po sobě jdoucích účetních období).

[2] Příčinu mající za následek změnu statusu příjemce zde nelze považovat za dočasnou situaci.

[3] Její poslední verze z roku 2019 dostupná >>> [zde](#).

[4] Dostupná >>>[zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)